

Methodes Atlantis – geïntegreerde leesmethode voor groep 4-8

- Uitgever: Delubas
- Jaar van uitgave: 2023

Algemene beschrijving van de methode

De methode Atlantis is een geïntegreerde leesmethode voor voortgezet technisch lezen en begrijpend lezen. Daarnaast besteedt de methode veel aandacht aan woordenschat, leesplezier en literatuureducatie. Het jaarprogramma in Atlantis is opgebouwd rondom vier 'belevingsgebieden' (bijvoorbeeld 'andere plaatsen en andere tijden'), die in iedere jaargroep terugkomen, steeds in een ander thema (bijvoorbeeld 'Ontdekkingsreizen'). Per schooljaar zijn er dus vier thema's, oftewel vier leerstofblokken van acht weken, met tussen de blokken een bufferweek.

Opbouw van de methode

In groep 4 en 5 worden er vijf lessen per week aangeboden, van 30 tot 40 minuten per les. In elke les komen alle facetten van lezen aan bod: techniek, begrip, woordenschat, leesplezier en literatuureducatie, maar elke les heeft wel een eigen accent. Zo ligt in de eerste les van de week het accent op het correct lezen en wordt het woordtype van de week geïntroduceerd. Later in de week verschuift de focus naar lezen met begrip. Zo ligt in les 3 het accent op de koppeling tussen techniek en begrip en in les 5 op leesbegrip. Daarnaast zijn er elke week twee lessen met aandacht voor leesplezier en literatuureducatie (les 2 en les 4). In groep 6, 7 en 8 worden vier leeslessen (à 40 minuten) per week aangeboden. Ook hier ligt de focus in de eerste les op het correct en vloeiend lezen van teksten met het woordtype van de week. In les 2 ligt de nadruk op leesplezier en literatuureducatie, en les 3 en 4 richten zich op begrijpend lezen.

Materialen

De methode Atlantis biedt voor elk leerjaar een leesboek met teksten en een leeswerkboek waarin leerlingen opdrachten maken bij de teksten. Het leesboek voor groep 4 en 5 bevat allerlei verschillende soorten teksten: verhalen, informatieve teksten, theaterleesteksten, brochures, e-mails, interviews, enzovoorts. In groep 6, 7 en 8 is het leesboek een informatief boek over een breed onderwerp, bijvoorbeeld 'het heelal', met daarbij inzetkadertjes met onder andere schema's, kaarten en grafieken. De methode biedt in één

Colofon

Deze analyse is gemaakt in het kader van Dyslexie Centraal door het Expertisecentrum Nederlands.

© 2025

les vaak twee teksten aan, waaruit de leerlingen zelf een keuze kunnen maken. In deze twee teksten komen dezelfde te oefenen woordtypen voor en de teksten zijn ongeveer even lang, maar verschillen qua technisch leesniveau. Daarnaast zijn er in het leesboek samenleesteksten opgenomen, waarin twee niveaus in één tekst zijn verwerkt. De niveaus worden daarbij aangeduid met een eigen kleur. Leerlingen lezen om de beurt een deel van de samenleestekst dat het best past bij hun eigen niveau. Ook biedt de methode teksten op AVI-niveau aan in de plusboeken.

Onderbouwing en werkwijze

Onderstaande beschrijving van de inzet van de methode voor de ondersteuning van de zwakkere lezers op ondersteuningsniveau 1 en de invulling van ondersteuningsniveau 2 en 3 gaat alleen over het onderdeel technisch lezen. De lessen voor begrijpend lezen, woordenschat, leesplezier en literatuureducatie laten we buiten beschouwing. We beschrijven de elementen die passen bij de differentiatie voor zwakkere lezers op ondersteuningsniveau 1 en elementen die horen bij ondersteuningsniveau 2 en 3. Bij de keuze van deze elementen vormden de normatieve criteria uit de [Handreiking voor de invulling van de ondersteuningsniveaus 2, 3 en 4 bij lees-/spellingproblemen en dyslexie \(2021\)](#) het uitgangspunt.

Wat biedt de methode voor zwakkere lezers op ondersteuningsniveau 1?

Noodzakelijke elementen	Gekeken naar de volgende onderdelen: (wel/niet aanwezig en hoe vormgegeven)
Ondersteuningsniveau 1 (Doelgroep: alle leerlingen)	
Differentiatie voor de zwakkere lezers in een groep door verlengde instructie en verlengde begeleide inoefening	Handreiking ¹ voor het bieden van verlengde instructie en verlengde begeleide inoefening binnen de reguliere (lees) les

Elke leesles in Atlantis start met een gezamenlijke introductie. Na de toelichting op de opdrachten voor lezen (zoals opzoek- en onderstreepopdrachten) kunnen de meeste leerlingen zelfstandig of in tweetallen aan het werk. De methode geeft begeleidingstips en hulpvragen die de leerkracht kan gebruiken bij het begeleiden van de zwakkere lezers bij het maken van deze opdrachten. Daarnaast kan de leerkracht de zwakkere lezers stimuleren om bij de lessen waarin teksten op verschillend niveau worden aangeboden, te kiezen voor de eenvoudigere tekst. De handleiding geeft aan dat in het geval de zwakkere lezer toch voor de moeilijkere tekst kiest, de leerkracht ervoor kan kiezen om deze samen met een maatje te laten lezen.

¹ Met handreikingen bedoelen we gerichte aanwijzingen en instructie voor de leerkracht

Wat biedt de methode voor de invulling van ondersteuningsniveau 2?

Noodzakelijke elementen	Gekeken naar de volgende onderdelen: (wel/niet aanwezig en hoe vormgegeven)
Ondersteuningsniveau 2 (Doelgroep: de laagste 25% lezers in de groep)	
Uitbreiding van de leertijd met daarin verlengde instructie en verlengde begeleide inoefening.	Handreikingen voor het bieden van verlengde instructie en verlengde inoefening voor of na de reguliere (lees)les: <ul style="list-style-type: none"> • een intensivering van de instructie door de leerkracht, bijvoorbeeld herhaling in kleinere stappen en extra voordoen/modellen • gelegenheid tot extra oefenen met extra feedback van de leerkracht
Monitoring van de voortgang en evaluatie van de ondersteuning	Handreikingen voor het evalueren van de geboden hulp op ondersteuningsniveau 2

De methode Atlantis biedt extra leestijd buiten de reguliere les in de vorm van preteaching. Hiermee worden zwakke lezers voorbereid op de tekst in de centrale les. Voor technisch lezen wordt voor elke jaargroep één preteachingactiviteit per week aangeboden ter voorbereiding op les 1. Preteaching wordt gegeven aan de hand van het preteachingblok (een scheurblok). Dit preteachingblok bevat een instructieblad voor de leerkracht en oefeningen voor de leerlingen op tekst- en woordniveau. Er wordt geoefend in het herkennen en lezen van doelwoorden volgens de voor-koor-door-aanpak. Ook wordt tijdens de preteaching de tekst die in de centrale les aan bod komt, alvast gelezen: eerst door de leerkracht, vervolgens door de leerlingen samen met de leerkracht en tot slot lezen leerlingen om de beurt een stukje hardop voor. Wanneer het niveau van de centrale tekst te moeilijk is, kan de leerkracht in de preteaching gebruik maken van opstapteksten. Opstapteksten zijn verkorte teksten en van een lager technisch leesniveau dan de leestekst uit de centrale les, maar de inhoud is hetzelfde, waardoor leerlingen alvast een indruk krijgen van de inhoud van de centrale tekst. Ook komen de aangeboden woordtypen uit de centrale tekst aan bod in de opstaptekst. De methode raadt aan om alleen te kiezen voor opstapteksten tijdens de preteaching wanneer de leerlingen qua leesniveau meer dan een jaar achterlopen.

Naast het preteachingblok biedt de methode software voor preteaching aan, ook met als doel om de leerlingen voor te bereiden op de centrale les. Leerlingen krijgen met de software de centrale tekst alvast voorgelezen en kunnen zelf meelesen. Ook oefenen ze met het woordtype van de week, bijvoorbeeld door te klikken op woorden die voorgelezen worden. Met de software werken de leerlingen zelfstandig, maar Atlantis biedt wel de mogelijkheid voor leerlingen om zichzelf tijdens het hardop lezen met de oefensoftware op te nemen. De leerkracht kan deze opname op een later moment, samen met de leerling, terugluisteren en evalueren, en daarmee zicht houden op de leesontwikkeling van de leerling.

Voor het evalueren van de geboden hulp op ondersteuningsniveau 2 kan de leerkracht gebruik maken van methodegebonden toetsen. Voor groep 4 en 5 wordt elk blok van 8 weken afgesloten met een methodegebonden toets. Met de resultaten op het onderdeel 'technisch lezen' kan de leerkracht nagaan in hoeverre de leerlingen de leerdoelen voor technisch lezen van het voorafgaande blok hebben behaald. In groep 6-8 wordt technisch lezen in de methodegebonden toetsen niet apart getoetst. Wanneer een leerkracht twijfelt over het technisch leesniveau van een leerling in de bovenbouw, dan kan de leerkracht apart nog een woordenleestoets van het behandelde blok met de leerling afnemen. Deze zijn dus alleen beschikbaar voor groep 6-8. Daarnaast kan de leerkracht met de resultatenmonitor in de preteaching-software zien welke preteachinglessen de leerling heeft doorlopen en hoe goed elk onderdeel is gemaakt.

Wat biedt de methode voor de invulling van ondersteuningsniveau 3?

Noodzakelijke elementen	Gekeken naar de volgende onderdelen: (wel/niet aanwezig en hoe vormgegeven)
Ondersteuningsniveau 3 (Doelgroep: de laagste 10% lezers in de groep)	
Constateren van hiaten in de leesontwikkeling van de leerling	Handreiking voor of ondersteuning bij het maken van foutenanalyse
Uitbreiding van de leertijd met 60 minuten met een specifieke interventie, afgestemd op de hiaten in de leesontwikkeling	Gerichte leesoefeningen die aansluiten bij de hiaten in de leesontwikkeling van de leerling met daarbij instructie voor de leerkracht of begeleider

De methode Atlantis geeft geen specifieke aanwijzingen voor het maken van een foutenanalyse op basis van methodegebonden toetsen. De handleiding adviseert wel om bij de observatie van het leesgedrag van de leerling te letten op fouten die te wijten zijn aan specifieke moeilijkheden, zoals klinkercombinaties en minder frequente medeklinkers, of aan een combinatie van meerdere leesmoeilijkheden, en op basis van die observatie een foutenanalyse te maken. Er worden in de methode verder geen specifieke aanwijzingen of oefenmaterialen geboden waarmee de onderwijsprofessional gericht kan werken aan de hiaten in de leesontwikkeling van de leerling. Wel zou er gebruik gemaakt kunnen worden van de teksten op AVI-niveau die de methode biedt.

Op ondersteuningsniveau 3 biedt uitgeverij Delubas het interventieprogramma *Vooruit!* met gerichte hulp voor leerlingen met leesproblemen, zie [het overzicht met interventieprogramma's op ondersteuningsniveau 3](#). *Vooruit!* sluit aan bij de methode Atlantis, maar kan ook los gebruikt worden naast andere technisch leesmethodes.